

תהלים כ"ז: מסה על אמונה ויראה

ד"ר יושי פרג'ון yoshifa@gmail.com

א. מבוא

1. מקור מדרשי למנהג לומר את המזמור בימים הנוראים – מדרש תהלים (בובר) כ"ז: רבנין פתרי קרא בראש השנה וביום הכפורים. "אורי" בראש השנה, שהוא יום הדין, שנאמר: "והוציא כאור צדקך ומשפטך כצהרים" (תהלים ל"ז, ו). "וישעי" ביום הכפורים, שיושיענו וימחול לנו על כל עונותינו.

ב. פירוש המזמור

2. מה פשר השאלות הרטוריות בפס' א? פיבל מלצר, פני ספר תהלים, ירושלים תשמ"ג, עמ' ס"ה: השאלות הללו – "ממי אירא?" "ממי אפחד?" – (ה)מסלקות כל אפשרות של המצאות מישהו שיש לירא מפניו – ואופן הרכבת ההצהרה "ה' אורי – ממי אירא?!" – יש בכך נימה סגונית נדירה בשירת התנ"ך.

3. מה פירוש המילה "בקרוב"? ראב"ע לפסוק ב: בקרוב. יש אומרים: בקרוב – מגזרת "המלמד ידי לקרב" (קמד, א); ואחרים אמרו: כאשר יקרבו אלי.

4. מה פירוש "תחנה עלי מחנה"? הרב שמשון רפאל הירש, ספר תהלים עם פירוש רש"ר הירש (תרגום: י"ז ליפשיץ), ירושלים תשנ"ה 1995, עמ' 131 (פירוש על כ"ז, ג): אם תחנה וגו'. מחנה עפ"י רוב זכר, אולם נמצא גם בנקבה (בר' לב, ט). אם לשון הנקבה שם מרמז על חולשתו הממשית, הרי ייתכן שגם כאן מביעה לשון הנקבה את חולשת אויבו בעיני דוד. אף אם לא אויבים בודדים באים עלי אלא חיל מלחמה שלם, לא יירא לבי.

5. במה בוטח המשורר? ראב"ע לפס' ג: בזאת... והטעם: ש"השם אורי וישעי" (לעיל, א). ויש אומרים, כי בזאת היא השאלה הנזכרת אחר כן (להלן, ד).

6. התעצמות בטחונו של המשורר בה' בפסוקים א-ג – איילת סיידלר, "מזמור כז: ביטחון, חשש ותקווה", בית מקרא נ"ו (תשע"א), עמ' 106-107:

- א. הפעלים קר"ב ("בקר"ב עלי מרעים", פס' 2), חנ"ה ("אם תחנה", פס' 3) וקו"ם ("אם תקום", פס' 3) מתארים בהדרגה את התקדמות האויב: האויב קרב למלחמה, חונה ולבסוף תוקף.
- ב. האויבים המתוארים הולכים ורבים – ממרעים וצרים למחנה צבא.
- ג. להתגברות הביטחון גם מאפיין צורני: מספר המילים המוקדש להבעת הביטחון בכל אחת מן הצלעות בשלושת הפסוקים הראשונים הולך וגדל. פס' 1 – חמש מילים בכל צלע; פס' 2 – שש; פס' 3 – שבע.

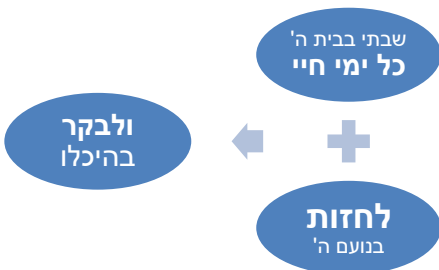
7. מה פירוש המילה "ולבקר"? רש"י לפסוק ד:

ולבקר בהיכלו – ליָאֹת שם כל בקר ובקר. כך פירשו דונש. [ומנחם חברו עם "לא יבקר בין טוב לרע" (וי' כז, לז)...]

8. מה משמעות הבקשה לשבת בבית ה'? שמאי גלנדר, החוויה הדתית במזמורי תהלים, ירושלים תשע"ג, עמ' 28-30:

המובן הראשוני המתקשר להסתופפות בבית המקדש הוא, ככל הנראה, חסות והגנה. אין ספק כי בהכרזו... "אחת שאלתי מאת ה' אותה אבקש

שבת בבית ה' כל ימי חי"י" (כז, ד), אין העותר מתכוון למגורים ממש... עיון בשני מזמורים אחרים עשוי לסייע בהבהרת העניין. מזמור טו ומזמור כד מגדירים בתיאוריהם מיהו האיש הרשאי לבוא ולהסתופף בבית ה'. התכונות המוסריות והדתיות המפורטות בהם הן כעין הוראות כניסה כמו בכתובות שבפתחי מקדשים מצריים עתיקים, המגדירות מי זכאי להיכנס אליהם. ... מסתבר אפוא, כי הכרזת הרשות להימצא בבית המקדש ולחסות בו, מבליעה בתוכה ממילא את ההכרה בחפותו של העותר. מי שמביע את משאלתו להסתופף בבית ה' כאילו הכריז על היותו נקי כפיים וחף מפשע. ...

מאחר שההסתופפות בבית ה' מבטיחה מחסה והגנה למי שנתגלה כחף מפשע, יש שמתלווה לנושא זה הבטחתו של העותר להודות לה', ולזבח זבחי תודה ואף לספר ברבים את דבר ישועתו ואת נפלאותיו (כו, ו-ח, קטז, ט-יז).

9. מדוע המשורר זוכח זבחי תודה בלי שזכר נצחוננו על אויביו? הרב שמשון רפאל הירש, ספר תהלים עם פירוש רש"ר הירש, עמ' 133 (פירוש על כ"ז, ו):

ועתה וגו'. ואף עכשיו, שאויבים סובבוני, ירום ראשי עליהם, ועיי הכרת האלקים שלי, שאותה אי-אפשר לגזול ממני, מלא לבי רגש נצחון כל כך, שבעצם שעות הסכנות יכולתי לזבח זבחי תרועה מלאות התרגשות... כאילו כבר חלפו-עברו הסכנות, ולשיר שירי חזיון נלהבים... מצבי החיצוני אינו גורם לי איפוא – ככל שהוא מסוכן – לא עצב ולא דאגה...

10. שני חלקים בבקשת המשורר:

בקשה לקרבת ה' (ד)	בקשה לישועה מהאויבים (ה)
שְׁבִתִי בְּבֵית־ה' כָּל־יְמֵי חַיִּי לְחַזוֹת בְּנֶעֱמֵ־ה' וּלְבַקֵּר בְּהִיכָלוֹ:	כִּי יִצְפְּנֵנִי בְּסִכּוֹ בַּיּוֹם רָעָה יִסְתִּירֵנִי בְּסִתְרֵ אֱהָלוֹ בְּצִוֹר יְרוּמָמְנִי:
וְאֲשִׁירָה וְאֶזְמַרְהָ לְה':	וְנִוְעַתְהָ יְרוּם רֵאשִׁי עַל־אֵיבֵי סְבִיבוֹתַי וְאֶזְבְּחָהּ בְּאֱהָלוֹ זְבַחֵי תְרוּעָה

11. הלב כנביאו של ה' – רש"י לפס' ח:

לך אמר לבי בקשו פני – בשבילך, בשליחותך אומר לי לבי: בקשו כולכם, ישראל, את פני; ואני שומע לו, ואת פניך ה' אבקש. לך – כמו "הן אני כפידך לאל" (איוב לג, ו) – במקומו¹; "אם לאל תריבון" (שם יג, ח) – במקומו²; אף כאן: לך אמר לבי – במקומך בא אלי לבי לומר כן.

12. "שוררי" הם אויבי – רד"ק לפס' יא:

שוררי – הם האויבים, המביטים אותי בעין רעה; כמו "ויהי שאול עוין את דוד" (ש"א יח, ט).

13. "בנפש צרי" = בתאוות אויבי – רש"י לפס' יב:

בנפש צרי – בתאוות שונאי, להיות תאותם מתקיימת עלי.

14. "בנפש צרי" = בפייהם ובגרונם של צרי – עמוס חכם, תהלים א' (דעת מקרא), עמ' קמ"ט:

'נפשי היא כאן הגרון או בית הבליעה, ודמה את אויביו לחיות טורפות, וביקש שלא יהיה להן לטרף, וכן לכן הרחיבה שאול נפשה ופגעה פיה לבלי חק (יש' ה יד).

15. "יפח" פירושו 'עד' – עמוס חכם, ספר תהלים א' (דעת מקרא), עמ' קמ"ט:

ויפח – 'יפח' (בינוני על משקל 'ישן') הוא עד בלשון עתיקה (ומצוי הרבה בכתבי אוגרית)³.

16. "ארץ חיים" היא העולם הבא – רד"ק לפס' יג:

ואמר לחיי העולם הבא ארץ חיים, ואע"פ שאין לנשמה מקום, כל שכן ארץ; אלא לפי שנמשל טוב העולם הבא לגן עדן, שהוא מקום בארץ, להבין השומעים דרך משל; כמו שנקרא גם כן משפט הרשעים 'גיהנם', והוא מקום בארץ, סמוך לירושלם (ראה מ"ב כג, י), והוא מקום נמאס ומשליכים שם הנבלות והטמאות, והיה שם אש תמיד לשרוף הטמאות והעצמות, לפיכך נקרא על דרך משל משפט הרשעים 'גיהנם'. ונקרא שכר הצדיקים 'גן עדן', שהוא מקום המשובח בארץ, והיא נקראת ארץ חיים; כי כאשר גורש אדם משם, נקנסה עליו מיתה.

17. "ארץ חיים" היא העולם הזה – רש"ר הירש, עמ' 134 (כ"ז, יג):

ודוחק לומר על דרך הפשט כי ארץ חיים היא הארץ של חיי עלמא. הרי כל מקום שזכרה ארץ חיים ואף ארץ החיים אף פעם אין הכוונה לחיי הנצח בעולם הבא אלא על החיים הארציים שבני האדם חיים בהם, בניגוד למקום המוות או המתים.

¹ מפרש רש"י: "הן אני כפידך לאל – כמו ששאל פיד להתווכח למי שלא יבעתך הן אני במקומו של הקב"ה ובשבילו לדבר דבריו".

² מפרש רש"י: "אם לאל – בשבילו תתווכח על רמיה":

³ השווה למשלי י"ט, ה: "עד שְׁקָרִים לֹא יִנְקָה וְיִפְחֵם כְּזָבִים לֹא יִמְלֹט": וכן דברים ט"ז, יז: "כִּי יָקוּם עַד חֲמֵס בְּאִישׁ לְעֻנּוֹת בּוֹ סָרָה":

18. "לולא האמנתי" הוא תנאי חסר – ע' חכם, תהלים א' (דעת מקרא), עמ' קמ"ט:

משפט זה הוא 'משפט מקוטע' שמפרשת בו הרישא, הפותחת 'לולא', ואילו הסיפא אינה מפרשת, ועל הקורא להשלימה במחשבתו: לולא הבטחון בה' ובטובו שנתן בי כח להחזיק מעמד, כבר הייתי אובד.

19. א' סיידלר, "מזמור כז: ביטחון, חשש ותקווה", בית מקרא נ"ו (תשע"א), עמ' 110 (בשינויים קלים):

המרכיב	הבקשה הראשונה – קרבה לה' (ז-י)	הבקשה השניה – הצלה מאויבים (יא-יג)
א. בקשות מנוסחות על דרך החיוב – פנייה לאל בגוף ראשון	שמע, חנני, ענני (שלושה פעלים)	הורני, נחני (שני פעלים)
[בקשה לקרבת אלוהים – מצויה רק בבקשה הראשונה]	[לך אמר לבי בקשו פני...]	-----
ב. בקשות מנוסחות על דרך השלילה – פניה לאל בגוף ראשון בצירוף מילית השלילה "אל".	אל תסתר... אל תט... אל תטשני... אל תעזבני... (ארבעה פעלים)	אל תתנני (פועל אחד)
ג. הנמקה לבקשות המנוסחות על דרך השלילה הפותחת במילית "כי".	כי אבי ואמי עזבוני...	כי קמו בי עדי שקר...
ד. חתימת הבקשה בהבעת תקווה – דיבר על האל בגוף שלישי	וה' יאספני	לולא האמנתי לראות בטוב ה' בארץ חיים

20. בפסוק יד המשורר פונה אל עצמו? רד"ק לפס' יד:

קוה אל ה' – ומרוב האמנתי בה' אני אומר כנגד עצמי כל היום: קוה אל ה'! אל תחוש לדברי האויבים! חזק ויאמץ לבך – אתה חזק בדרכיו והוא יאמץ לבך שלא יחלש לדברי האויבים ותמצא חוזק ואומץ בלבך. וקוה אל ה' – פעם שנית, רוצה לומר: שתהיה בו התקווה תמיד, לא תמוש מלבבו.

21. בפסוק יד המשורר פונה אל הקוראים של המזמור – א' סיידלר, "מזמור כז: ביטחון, חשש ותקווה", בית מקרא נ"ו (תשע"א), עמ' 120 הע' 104:

אשר לדעה הסובר שבפסוק זה המשורר פונה אל עצמו יש לומר שהמשורר מדבר על עצמו ואל עצמו במזמור פעמים רבות בגוף ראשון בלבד ("ממי אירא", "אבי ואמי עזבוני" וכו'). עוד אציין ששם העצם "לב" מופיע בשני הבתים הראשונים בגוף ראשון: "לבי". לפיכך דומה שיש שאין לראות בלשון הציווי "קוה" ועוד יותר בשם העצם "לבך" פנייה של המשורר אל עצמו ויש לראות בה קריאה אל כל אחד מקהל השומעים.

22. פסוק יד הוא המסקנה של המזמור – הרב אלחנן סמט, "מזמור כ"ז: ה' אורי וישעי", עיונים במזמורי תהלים, תל אביב תשע"ב 2012, עמ' 75:

הפסוק האחרון (יד), נבדל בעליל משני חלקי המזמור גם יחד בכך שאין בו עוד דיבורו של המשורר על עצמו בגוף ראשון, אלא פנייה אל נוכח כל שהוא (הקורא, השומע) לשם חיזוקו ואימוצו בתקוותו אל ה'. על כן אמרנו כי פסוק זה מהווה מסקנה דיסקטית של המזמור כולו.

ג. מבנה המזמור

23. מזמור אחד או שני מזמורים? פיבל מלצר, פני ספר תהלים, ירושלים תשמ"ג 1982, עמ' ס"ג:

השאלה הגדולה המתעוררת בהבנתו של הפרק היא, אם לפנינו מזמור אחד, או שהמזמור כפי שהוא בידינו כולל שני מזמורים שונים שנתחברו יחד במרוצת הזמן.

הכל מודים או הכל צריכים להודות, כי יש הבדל מסוים בין החלק הראשון, הפסוקים א-ו, והחלק השני, הפסוקים ז-יד. בחלק הראשון מרובה הבעת הבטחון, ואילו בחלק השני החל מפסוק ז', מרובות פניות התפלה והבקשה. עובדה זו הביאה מפרשים חדשים רבים לראות כאן שני מזמורים שונים. הרינו להדגיש... כי לעתים קרובות ביותר נמצא במזמורי תהלים חלוף מצב הרוח...

אכן יש להודות, כי הפעם קושייתם של אלה הרוצים לפלג את הפרק חזקה יותר מהרגיל, כי במזמורנו באה תחילה הבעת הבטחון ואח"כ הבקשה לישועה; תחילה השקט ואח"כ הסערה; תחילה התהילה ואח"כ התפילה. ויש להודות, כי בדרך כלל קל לנו יותר להבין תפילה העוברת לתהילה ולתודה, סערה המשתככת וקמה לדממה, מאשר להיפך. אעפ"כ, לנו נדמה, שאין זה מן הנמנע להבין כי גם סדר זה יתכן, ומהמשורר – המתפלל יפתח בהבעת הבטחון ורק אח"כ ירצה כל בקשותיו. כי לא רק לגבי

עניי הגיון נאמר "אין סדר למשנה" ו"אין מוקדם ומאוחר", אלא אף בהבעת רגשות, בהשתפכות הלב, אין אנו צריכים לדרוש הדרגה הגיונית והשתלשלות הגיונית.

24. אין לשלול מראש את האפשרות שלפנינו שני מזמורים שהתאחדו – הצגת הקבלה בין מחציתו השנייה של מזמור מ' למזמור ע':

מזמור ע' (ספר שני)	מזמור מ' (ספר ראשון)
[א] למנצח לְדוֹד לְהַזְכִּיר:	[א] לְמַנְצַח לְדוֹד מְזֻמָּר:
-----	[ב] קוּה קוּיְתִי ה' וַיִּט אֵלַי וַיִּשְׁמַע שׁוֹעֲתִי: [ג] וַיַּעֲלֵנִי מִבּוֹר שְׂאוֹן מְסִיט הַיָּוֵן וַיִּקַּם עַל־סַלַע רָגְלִי כּוֹגֵן אֲשֶׁר־י: [ד] וַיִּתֵּן בְּפִי שִׁיר חֲדָשׁ תְּהַלֵּלָה לְאַלְקֵינוּ יְרָאוּ רַבִּים וַיִּירָאוּ וַיִּבְטְחוּ בַּה': [ה] אֲשֶׁר־י הַגִּבֹּר אֲשֶׁר־שָׁם ה' מִבְּטָחוֹ וְלֹא־פָנָה אֶל־רְהָבִים וְשָׁטִי כָזָב: [ו] רַבּוֹת עֲשִׂיתָ אֶתְּהָ ה' אֱלֹקֵי נִפְלְאוֹתֶיךָ וּמְחַשְׁבֹּתֶיךָ אֵלֵינוּ אֵין עֲרַף אֱלֹהֶיךָ אֲגִידָה וְאֲדַבְּרָה עֲצָמוֹ מִסֵּפֶר: [ז] זָבַח וּמִנְחָה לֹא־חִפְצָתָ אֲזַנְנִים כְּרִיתָ לִי עוֹלָה וְחִטָּאָה לֹא שְׁאַלְתָּ: [ח] אִזְ אֲמַרְתִּי הִנֵּה־בָאתִי בְּמַגְלַת־סִפֶּר כְּתוֹב עָלַי: [ט] לַעֲשׂוֹת־רְצוֹנְךָ אֱלֹקֵי חֲפְצָתִי וְתוֹרַתְךָ בְּתוֹף מְעִי: [י] בְּשִׁרְתִּי צִדְקַתְךָ בְּקֹהֶל רַב הִנֵּה שִׁפְתֵי לֹא אֶכְלָא ה' אֶתְּהָ וַדַּעְתָּ: [יא] צִדְקַתְךָ לֹא־כִסִּיתִי בְּתוֹף לְבִי אֲמוֹנָתְךָ וּתְשׁוּעַתְךָ אֲמַרְתִּי לֹא־כִחַדְתִּי חֲסִדְךָ וְאֲמַתְךָ לְקֹהֶל רַב: [יב] אֶתְּהָ ה' לֹא־תִכְלָא רַחֲמֶיךָ מִמֶּנִּי חֲסִדְךָ וְאֲמַתְךָ תִּמְיֵד יָצְרוּנִי: [יג] כִּי אֶפְרָעֵלִי רְעוֹת עַד־אֵין מִסֵּפֶר הַשִּׁיגוּנִי עֲוֹנָתִי וְלֹא־כָלְתִּי לְרַאוֹת עֲצָמוֹ מִשְׁעָרוֹת רֹאשֵׁי וְלְבִי עֲזָבָנִי:
[ב] אֱלֹקִים לְהַצִּילֵנִי ה' לְעֲזָרְתִּי חוֹשֶׁה:	[יד] רָצָה ה' לְהַצִּילֵנִי ה' לְעֲזָרְתִּי חוֹשֶׁה:
[ג] יִבְשׁוּ וַיִּחַפְּרוּ מִבְּקָשֵׁי נַפְשִׁי יִסְגּוּ אַחֲרוֹר וַיִּכְלְמוּ חֲפְצֵי רַעְתִּי:	[טו] יִבְשׁוּ וַיִּחַפְּרוּ יַחַד מִבְּקָשֵׁי נַפְשִׁי לִסְפוֹתָהּ יִסְגּוּ אַחֲרוֹר וַיִּכְלְמוּ חֲפְצֵי רַעְתִּי:
[ד] יִשׁוּבוּ עַל־עַקֵּב בְּשִׁתָּם הָאֲמָרִים הָאֵחָד הָאֵחָד:	[טז] יִשְׁמוּ עַל־עַקֵּב בְּשִׁתָּם הָאֲמָרִים לִי הָאֵחָד הָאֵחָד:
[ה] יִשְׁיִשׂוּ וַיִּשְׁמְחוּ בְּךָ כָּל־מִבְּקָשֶׁיךָ וַיֹּאמְרוּ תִּמְיֵד יִגְדַּל אֱלֹקִים אֱהָבִי יִשׁוּעַתְךָ:	[יז] יִשְׁיִשׂוּ וַיִּשְׁמְחוּ בְּךָ כָּל־מִבְּקָשֶׁיךָ יֹאמְרוּ תִּמְיֵד יִגְדַּל ה' אֱהָבִי תִשׁוּעַתְךָ:
[ו] וַאֲנִי עֲנִי וְאֲבִיוֹן אֱלֹקִים חוֹשֶׁה־לִּי עֲזָרִי וּמִפְּלִטֵי אֶתְּהָ ה' אֶל־תִּתְּאֲחֵר:	[יח] וַאֲנִי עֲנִי וְאֲבִיוֹן אֶ־דָּנִי יַחֲשֵׁב לִי עֲזָרְתִּי וּמִפְּלִטֵי אֶתְּהָ אֱלֹקֵי אֶל־תִּתְּאֲחֵר:

25. מזמור ק"ח מורכב ממחצית מזמור נ"ז ומחצית מזמור ס':

מזמור ק"ח (ספר חמישי)	מזמורים נ"ז, ח-יב וס', ז-יז (ספר שני)	
[א] שִׁיר מְזֻמָּר לְדוֹד: ס [ב] נִכּוֹן לְבִי אֱלֹקִים אֲשִׁירָה וְאֲזַמְּרָה אֶ־פְּבֹדִי:	[ח] נִכּוֹן לְבִי אֱלֹקִים נִכּוֹן לְבִי אֲשִׁירָה וְאֲזַמְּרָה: [ט] עוֹרָה כְּבוֹדִי	מזמור נ"ז, ח-יב
[ג] עוֹרָה הַנִּבְּל וְכִנּוֹר אֲעִירָה שְׁחַר:	[י] אֹדֵף בְּעַמִּים אֶ־דָּנִי אֲזַמְּרָה בְּלֵאמִים:	
[ד] אֹדֵף בְּעַמִּים ה' וְאֲזַמְּרָה בְּלֵאמִים:	[יא] כִּי־גָדַל עַד־שָׁמַיִם חֲסִדְךָ וְעַד־שְׁחָקִים אֲמַתְךָ:	מזמור ס', ז-יז
[ה] כִּי־גָדוֹל מַעַל־שָׁמַיִם חֲסִדְךָ וְעַד־שְׁחָקִים אֲמַתְךָ:	[יב] רוּמָה עַל־שָׁמַיִם אֱלֹקִים עַל כָּל־הָאָרֶץ כְּבוֹדְךָ:	
[ו] רוּמָה עַל־שָׁמַיִם אֱלֹקִים וְעַל כָּל־הָאָרֶץ כְּבוֹדְךָ:	[יג] לְמַעַן יִחַלְצוּן יְדִידֶיךָ הַוְשִׁיעָה מִיַּנְדָּה וְעַנְנִי:	
[ז] לְמַעַן יִחַלְצוּן יְדִידֶיךָ הַוְשִׁיעָה מִיַּנְדָּה וְעַנְנִי:	[ח] אֱלֹקִים דָּבָר בְּקִדְשׁוֹ אֲעִלֶּה אַחֲלָקָה שְׁכֵם וְעַמְּק סָפוֹת אֲמַדְד:	
[ח] אֱלֹקִים דָּבָר בְּקִדְשׁוֹ אֲעִלֶּה אַחֲלָקָה שְׁכֵם וְעַמְּק סָפוֹת אֲמַדְד:	[ט] לִי גִלְעָד וְלִי מִנְּשָׂה וְאֶפְרַיִם מְעוֹז רֹאשֵׁי יְהוּדָה מְחַקְקִי:	
[ט] לִי גִלְעָד לִי מִנְּשָׂה וְאֶפְרַיִם מְעוֹז רֹאשֵׁי יְהוּדָה מְחַקְקִי:	[י] מוֹאָב סִיר רַחְצֵי עַל־אֲדוֹם אֲשֶׁלֶּיךָ נִעְלִי עָלַי־הַתְּרוּעָעִי:	
[י] מוֹאָב סִיר רַחְצֵי עַל־אֲדוֹם אֲשֶׁלֶּיךָ נִעְלִי עָלַי־הַתְּרוּעָעִי:	[יא] מִי יִבְלֵנִי עִיר מְצוֹר מִי נַחְנִי עַד־אֲדוֹם:	
[יא] מִי יִבְלֵנִי עִיר מְצוֹר מִי נַחְנִי עַד־אֲדוֹם:	[יב] הֲלֹא־אֶתְּהָ אֱלֹקִים זָנַחְתָּנוּ וְלֹא־תִצָּא אֱלֹקִים בְּצַבָּאוֹתֵינוּ:	
[יב] הֲלֹא־אֶתְּהָ אֱלֹקִים זָנַחְתָּנוּ וְלֹא־תִצָּא אֱלֹקִים בְּצַבָּאוֹתֵינוּ:	[יג] הֲבֵה־לָנוּ עֲזָרַת מִצָּר וְשׁוּא תִשׁוּעַת אָדָם:	
[יג] הֲבֵה־לָנוּ עֲזָרַת מִצָּר וְשׁוּא תִשׁוּעַת אָדָם:	[יד] בְּאַלְקִים נַעֲשֶׂה־חֵיל וְהוּא יְבוֹס צָרֵינוּ:	

26. הצגת מבנה המזמור וההקבלות שבין מחציותיו:

מחצית א': המאמין הבוטח (א-ו)	מחצית ב': המאמין הירא (ז-יג)	
א ... ה' אורי וישעי ממי אירא ה' מעוז חיי ממי אפחד :	יג לולא האמנתי לראות בטוב-ה' בארץ חיים :	הצהרת אמונה
ב בקרב עלי מרעים לאכל אֶת-בשרי צרי ואיבי לי המה כשלו ונפלו : ג אם-תחנה עלי מחנה לא-יירא לבי אם-תקום עלי מלחמה בזאת אני בוטח :	יב אל-תתנני בנפש צרי כי קמו-בי עדי-שקר ויפח חמס :	אויבים קרבים
ד אחת שאלתי מאת-ה' אותה אבקש שבתי בבית-ה' כל-ימי חיי לחזות בנעם-ה' ולבקר בהיכלו : ה כי יצפנני בסכו ביום רעה יסתירני בסתר אהלו בצור ירוממני :	ח לדך אמר לבי בקשו פני את-פניך ה' אבקש : ט אל-תסתור פניך ממני אל-תט באף עבדך עזרתי היית אל-תטשני ואל-תעזבני אלקי ישעי : י כי-אבי ואמי עזבוני וה' יאספני : יא הורני ה' דרךך ונחני בארח מישור למען שוררי :	בקשה לקרבת ה' והצלה מהאויבים
ו ועתה ירום ראשי על-איבי סביבותי ואזבחה באהלו זבחי תרועה אשירה ואזמרה לה' :	יז שמע-ה' קולי אקרא וחנני וענני :	תפילה לה'
יד קנה אל-ה'	יחזק ויאמץ לביך וקנה אל-ה' :	חתימה

המחצית השניה מסודרת מהסוף להתחלה

27. עיקרי השוואה בין שתי המחציות:

- א. בחלק הראשון של המזמור קובע המשורר (א): "ה' אורי וישעי", וממילא "ממי אירא". לעומת זאת, בחלק השני מתחנן המשורר "אל תעזבני אלקי ישעי". המשותף לשתי המחציות הוא האמונה המוחלטת בכוחו של ה', ובכך שהוא מקור ישועתו של האדם. עם זאת, במחצית הראשונה המשורר משוכנע שהוא יזכה לאותה ישועה, ובמחצית השנייה ישנה אווירה כבדה של חשש וספק.
- ב. במחצית הראשונה המשורר מודיע שהוא איננו מפחד אפילו כאשר באים מרעים (ב) "לאכול את בשרי". לעומת זאת במחצית השנייה של המזמור הוא מתחנן (יב) "אל תתנני בנפש (=בפי) צרי".
- ג. במחצית הראשונה מכנה המשורר את אויביו (ב) "צרי", ואף במחצית השנייה כן (יב). עם זאת, ההבדל בין הצרים מאלף ממש. הצרים במחצית הראשונה הם מחנה שלם שקם על המשורר להשמידו, ואילו הצרים במחצית השנייה הם רק עדים המעידים עליו רעה.
- ד. במחצית הראשונה מודיע המשורר כי איננו חושש מכל מצב היפותטי בעולם (ג) "אם תחנה עלי מחנה לא ירא לבי) אם תקום עלי מלחמה בזאת אני בוטח". לעומת זאת במחצית השנייה מדובר בצרה שאכן מתרחשת הלכה למעשה (יב) "כי קמו בי עדי שקר". צרה זו דווקא מפחידה את המשורר מאוד.
- ה. בחלק הראשון של המזמור מבקש המשורר (ד) "אחת שאלתי מאת ה' אותה אבקש שבתי בבית ה' כל ימי חיי". ברי לו שהוא יכול לבקש מה', וברי לו שתפילתו לשכון בבית ה' כל חייו אכן תענה. לעומת זאת, במחצית השנייה המשורר נאלץ לבקש איזשהו קשר כדי שיהיה באפשרותו לפנות לה' (לך אמר לבי בקשו פני את פניך ה' אבקש), כדי לבקש ישועה מצרתו.
- ו. במחצית הראשונה מבקש המשורר שקרבת אלוקים תהיה (ד) "כל ימי חיי" בתמידות ובלי הפסק, ואילו במחצית השנייה מודיע המשורר כי הוא אינו זוכה לקרבה זו, ואין לו אלא האמונה שיזכה "לראות בטוב ה' בארץ חיים" – בעודו בחיים.
- ז. במחצית הראשונה מבקש המשורר (ד) "לחזות בנעם ה'". במחצית ב' הוא מודיע על סף שבר (יג): "לולא האמנתי לראות בטוב ה' [אבוי, מה היה גורל]". התקווה שאותה משאלה אכן תתמלא בסופו של דבר, היא הכוח המחזיק אותו בחייו.
- ח. לבסוף, במחצית הראשונה מבקש המשורר כי ה' (ה) "ביום רעה יסתירני בסתר אהלו" ובכך אנצל מאויבי. כלומר, ברי לו שהוא יזכה בקרבת ה', ובכך ינצל מאויביו. לעומת זאת במחצית השנייה

מתחנן המשורר (ט): "אל תסתור פניך ממני". כלל לא ברור לו שהוא יזכה לקרבת ה', וממילא סכנת האויבים נראית קרובה ומאיימת הרבה יותר.

28. פסוק יד חותם את שתי מחציותיו של המזמור – הרב אלחנן סמט, "מזמור כ"ז: ה' אורי וישעי", עיונים במזמורי תהלים, תל אביב תשע"ב 2012, עמ' 78:

פסוק הסיום של המזמור מהווה, כאמור למעלה, מסקנה משותפת לשני חלקי המזמור. פסוק זה חתום בחותם הכפילות, כמו שמזמורנו כולו בנוי משני חלקים: "קנה אֶל ה'... וְקנה אֶל ה'". אפשר כי קריאה כפולה זו נועדה לסיים כל אחת ממחציותיו של המזמור: קוה אל ה' – כשאתה מצוי בשלוות הבטחון כבחלק א של המזמור, וקוה אל ה' – אף כשאתה מצוי בנבכי צרותיך ובתחושה קשה של הסתר פנים. אם צודק פירושו, משלים הפסוק האחרון, פסוק יד, שבע הזכרות של שם ה' בכל מחצית של המזמור.

ד. משמעות המזמור

29. דרש ליטורגי – מדרש תהלים (בובר) מזמור כ"ז:

רבנין פתרי קרא בראש השנה וביום הכפורים. אורי בראש השנה, שהוא יום הדין, שנאמר והוציא כאור צדקך ומשפטך כצהרים (תהלים לו ו). וישעי ביום הכפורים, שיושיענו וימחול לנו על כל עונותינו. בקרוב עלי מרעים, אלו שרי אומות העולם. לאכול את בשרי, שהם באים לקטר את ישראל ליום הדין. צרי ואויבי לי, את מוצא השטן בגימטריא שסי"ה כמנין ימות השנה חסר חד, כל ימות השנה יש רשות להשטן להשטין לישראל, חוץ מיום הכפורים, אמר ליה הקב"ה אין לך רשות ליגע בהן, אף על פי כן לך וראה במה הן עסוקין, כיון שהולך ומוצא אותם כולם בתענית ובתפלה, ולבושין בגדים לבנים, ומעוטפים כמלאכי השרת, מיד חוזר בבושה ובכלימה, אמר ליה הקב"ה מה מצאת בבניי, אמר לו הרי הן כמלאכי השרת, ואיני יכול ליגע בהן, מיד הקב"ה סובל אותן, ומבשר להם סלחתי לכם...

30. דרש ביוגרפי: אמונה של צדיק תמים מול אמונה של מי שחטא – במדבר רבה (וילנא) י"א:

א"ר שמעון בן יוחאי עד שלא יחטא אדם נותנים לו אימה ויראה משהוא חוטא נותנין עליו אימה ויראה... עד שלא חטא דוד באותו מעשה (תהלים כז) ה' אורי וישעי ממי אירא וגוי וכיון שבא אותו מעשה (שמואל ב יז) ואבוא עליו והוא יגע ורפה ידים.

31. שתי מלחמות של דוד מול ענקים:

(שמואל-א י"ז, לב) ויאמר דוד אל שאול אל יפל לב אדם עליו עבדך ילך וינלחם עם הפלשתי הזה: (לג) ויאמר שאול אל דוד לא תוכל ללכת אל הפלשתי הזה להלחם עמו כי נער אתה והוא איש מלחמה מנערי: ... (לו) ויאמר דוד ה' אשר הצלני מיד הארי ומיד הדב הוא יצילני מיד הפלשתי הזה ס ויאמר שאול אל דוד דוד ויהי עמך: ... (מב) ויבט הפלשתי ויראה את דוד ויבזהו כי היה נער ואדמני עם יפה מראה: (מג) ויאמר הפלשתי אל דוד הכלב אנכי כי אתה בא אלי במקלות ויקלל הפלשתי את דוד באלקיו: (מד) ויאמר הפלשתי אל דוד לכה אלי ואתנה את בשרך לעוף השמים ולבהמת השדה: (מה) ויאמר דוד אל הפלשתי אתה בא אלי בחרב ובחנית ובכידון ואנכי בא אליך בשם ה' צב-אות אלקי מערכות ישראל אשר חרפת: (מו) היום הזה יסגרף ה' בידיו והפיתך והסרת את ראשך מעליך ונתתי פגרו מחנה פלשתיים היום הזה לעוף השמים ולחית הארץ וידעו כל הארץ כי יש אלקים לישראל: (מז) וידעו כל הקהל הזה כי לא בחרב ובחנית יושיע ה' כי לה' המלחמה ונתן אתכם בידו: (מח) והיה כי קם הפלשתי וילך ויקרב לקראת דוד וימר דוד וימרץ המערכה לקראת הפלשתי: (מט) וישלח דוד את דוד אל הקלי ויקח משם אבן ויקלע ויד את הפלשתי אל מצחו ותטבע האבן במצחו ויפל על פניו ארצה: (שמואל-ב כ"א, טו) ויהי עוד מלחמה לפלשתיים את ישראל ויירד דוד ועבדיו עמו וילחמו את פלשתיים ויעף דוד: (טז) [וישב] וישבי בגב אשר בילידי הרפה ומשקל קינו שלש מאות משקל נחשת והוא חגור חדשה ויאמר להכות את דוד: (יז) ויעזר לו אבישי בן צרויה ויד את הפלשתי וימיתו אז נשבעו אנשי דוד לו לאמר לא תצא עוד אתנו למלחמה ולא תכבה את נר ישראל:

32. פשט קיומי: אמונה נלהבת שאינה נקנית בניסיון והתמודדות, מול אמונה של מי שהתנסה בייסורי החיים – ויקרא רבה (וילנא) פרשה כ"א:

בזאת יבא אהרן הדא הוא דכתיב (תהלים כז): "לדוד ה' אורי וישעי ממי אירא". ר"א פתר קריא בים. 'אורי' בים, שנאמר (שמות יד): "ויאר את הלילה", וישעי – "התיצבו וראו את ישועת ה'", 'ממי אירא' – "ויאמר משה אל תיראו", 'ה' מעוז חיי' – (שמות טו): "עזי וזמרת יה", 'ממי אפחד' – "תפול עליהם אימתה ופחד", 'בקרוב עלי מרעים' – "ופרעה הקריב"..." מכאן ואילך אמרו ישראל (תהלים כז): "אם תחנה עלי מחנה של מצרים" לא יירא לבי. אם תקום עלי" מלחמתן של מצרים, "בזאת אני בוטח" – בזאת שהבטחתי שנאמר: "ה' ילחם לכם".